

národní
úložiště
šedé
literatury

Bibliosféry, knihovnické sféry důvěrné

Žižková, Štěpánka
2016

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-261489>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Licence Creative Commons Uveďte autora-Neužívejte dílo komerčně-Nezasahujte do díla 4.0 Mezinárodní

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 26.05.2018

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Bibliosféry, knihovnické sféry důvěrné
Hotel Družba, Jasná pod Chopkom, Slovenská republika
14. – 16. 11. 2016

Účastník/ice/íci:
Štěpánka Žižková, referát 102

datum zpracování: listopad 2016

1. Účel cesty

Konference Bibliosféry je ideovým pokračováním podzimního běhu konference Digitální knihovna. Konferenci organizovala Slovenská chemická knihovna, Spolok akademických knihovníků, Centrum vedecko-technických informací SR, Univerzitní Knihovna Univerzity Mateja Bela Banská Bystrica a Technická univerzita v Košicích.

Program konference je vyvěšen zde:

<http://bibliosfery.schk.sk/wordpress/bibliosfery/program/>. Návštěva konference souvisí s plněním úkolu PHÚ E.1.

2. Časový průběh cesty

14. 11. 2016 příjezd, účast na předkonferenčním jednání CVTI a účastníků projektu NISPEZ4, 15,30 zahájení konference, 16.11.2016 11,00 odjezd.

3. Průběh navštívené akce/jednání

Bibliosféry nebyly záměrně organizovány jako konference a ani jako workshop. Akce byla označena jako „rozhovory o knihovnách“, počtem účastníků se jednalo o akci spíše komorní (60 účastníků). Vzorem uspořádání setkání byl formát akcí pořádaných IFLA a ALA, cílem setkání bylo stanovení a diskuse nových výzev, které knihovnám přináší současnost. Oblasti, na které jsme se v debatách zaměřovali se týkaly demografie, ekonomiky, politiky, výzkumu, vzdělávání a technologií. Práce probíhala v malých pracovních skupinách (cca 20 členů), obsazení skupin bylo losováno, lídr každé skupiny byl stanoven předem. Závěry každé pracovní skupiny byly prezentovány poslední den setkání. Organizátoři usilují o to, aby se tímto diskuse neskončila, ale aby se přijatá doporučení dostala do praxe, což bude vyhodnoceno na dalším ročníku Bibliosféry, kde se konkrétně zjistí, komu a jaká doporučení se podařilo uvést do praxe.

Práce ve skupině byla velmi aktivní, všichni zúčastnění měli možnost se k problematice vyjádřit. Velmi podnětné bylo porovnání české a slovenské praxe a výměny zkušeností, a to nejen v oblasti veřejných knihoven, ale i knihoven akademických.

Samotné akci předcházelo setkání CVTI a účastníků projektu NISPEZ4 <http://nispez.cvtisr.sk/>. NISPEZ je Národní informační systém podpory výzkumu a vývoje na Slovensku, tj. zejména přístup k EIZ VaVal. Zdroje jsou 100% hrazené z prostředků projektu, což je zdrojem velkých problémů při ufinancování všech požadovaných zdrojů. V současné době se jedná o možnosti zatížení členů konsorcií určitým příspěvkem na zajištění plateb, zatím není jasné, jaká procentuální výše z ceny by to měla být, nehledě na to, že se instituce poplatkům brání. Se zavedením institucionálních příspěvků se nepočítá před koncem roku 2017.

V tuto chvíli se v rámci projektu NISPEZ 4 řeší problém uvolnění finančních prostředků z Bruselu a otázka veřejné soutěže na jednotlivé zdroje. Je možné, aby do soutěží vstupovali nejen jednotliví poskytovatelé, ale i zprostředkovatelské firmy s danou exkluzivitou k obchodu. V rámci projektu bude zajištěno pokračování přístupu k základním EIZ pro VaVal, licenční smlouvy do roku 2020: Wiley, Springer, ElsevierScience, Chemical Abstracts, Web of Science; pouze IEEE bude odpojeno, zde nedošlo k dohodám. V pokračování zpřístupnění zdrojů, kdy nejsou zajištěny finanční prostředky (pouze slíbeny), se prostředníci jako je Albertina či Suweco ukazují být naprosto zásadním prvkem systému, protože víceméně zajišťují pro vydavatele jistotu následných plateb, které budou ze strany CVTI uhrazeny v roce 2017.

V tomto nejistém období se někteří vydavatelé pokusili participujícím institucím navýšit cenu za časopisy v tištěné formě, tj. jako by neuznat v licenčních smlouvách dohodnuté slevy na printy. Tato věc se hojně diskutovala a byl dohodnut postup proti takovému jednání, ke kterému není žádný důvod.

Problém se na Slovensku jeví se zajištěním databáze EBSCO, kterou doposud zajišťovalo MKSR, ale po té, co bylo zjištěno, že 90% využití databáze spadá do sféry akademických

knihoven, požaduje zařazení EBSCO do portfolia NISPEZ, kde však do roku 2020 nejsou alokovány prostředky na úhradu.

Dalším tématem tohoto jednání byla problematika otevřené vědy a open access, které jsou také součástí řešení projektu NISPEZ 4. V tuto chvíli se připravuje akční plán, přičemž se předpokládá, že politika OA na Slovensku se bude šířit prostřednictvím knihoven, od roku 2016 se projekt zaměřuje i na vědecký data. CVTI i knihovny však zatím na tuto situaci nejsou zcela připraveny a vše je ve fázi diskuse. Jde zejména o problematiku repozitářů, tj. zda v CVTI vytvořit národní úložiště či jít cestou federalizované platformy pro institucionální repozitáře. Akční plán v této oblasti počítá i se zprovozněním čtyřsemestrálního kurzu podle standardů UNESCO pro pracovníky knihoven. V tuto chvíli probíhá příprava výzkumu aktuálního stavu na univerzitách a ve vědeckých institucích SR. Pro účely OA byla vytvořena na CVTI kontaktní kancelář a ustanovena permanentní pracovní skupina expertů (počet 18+). Připravuje se sada materiálů pro informace a osvětu, webová stránky a knowledge base.

Program pak pokračoval čtyřmi přednáškami k problematice knihovních trendů. Ing. Jozef Dzivák hovořil o tom, jaké výzvy knihovnám přináší 4. průmyslová revoluce, byly představeny IFLA a ALA trends. V posledním příspěvku byla porovnávána situace ve veřejných knihovnách na Slovensku v Dánsku, kde je sice o půlku menší počet knihoven, jejichž výkon je ale oproti SR dvojnásobný. Byl představen modelový program pro veřejné knihovny Dánské agentury pro kulturu, cílem tohoto programu je vytvoření doporučení pro stavby knihoven. Neexistuje jeden recept na to, jak má veřejná knihovna vypadat. Vždy hrají roli tři základní prvky, a to jak vypadá budova, jaké je složení obyvatelstva a kultura v místě, protože knihovna je vždy zejména místní věc. Přesto bylo stanoveno pět funkcí, které by měla splňovat každá veřejná knihovna: možnost neformálních setkání, vzdělávání se, inspirace, umožnění studia a výpůjční služby – přičemž výpůjční službám bylo skutečně věnováno až jedno z posledních míst v seznamu.

4. Závěry/shrnutí

Účast na Bibliosférách přinesla posun v informacích o centralizovaném zajištění EIZ VaVal, open access a souvisejících tématech. Dalším důležitým přínosem byla široká možnost zapojení se do debat s kolegy, ze všech typů knihoven, kteří řeší obdobné odborné problémy ve výše zmíněných oblastech.

5. Dokumentace

Veškeré informace o konferenci jsou dostupné na adrese:

<http://bibliosfery.schk.sk/wordpress/>

6. Anotace ZC

Účast na Bibliosférách poskytla širokou možnost konfrontace s trendy a posledními informacemi k tématu centrálního zajištění EIZ pro výzkum a vzdělávání, open access a open science. Program byl zahájen předkonferenčním workshopem k projektu NISPEZ 4. Součástí akce byla prezentace firem. Na konferenci byl i dostatečný časový prostor pro osobní setkání s jednotlivými účastníky, přednášejícími a zástupci vystavujících firem.